

Η ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗΣ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ ΑΙΤΙΑ ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ;

Της κ. Χριστίνας Βάγια
Καθηγήτριας Κοινωνικής Εργασίας Τ.Ε.Ι

Η εικόνα που παρουσιάζει το μέγεθος του αριθμού των παιδιών ανά οικογένεια συμβαδίζει με εκείνη στην έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών για την γονιμότητα και την απασχόληση γυναικών στην Αθήνα και στην λοιπή Ελλάδα (1983-84,1984-1985,Χ.Συμεωνίδου κ.α.1992).Συμπίπτει και με τα δημογραφικά δεδομένα σε εθνικό επίπεδο για την μείωση των πολυμελών νοικοκυριών (ΕΣΥΕ,1951=38%,1981=12%).

Μπορούμε με βεβαιότητα να υποστηρίξουμε την μείωση των πολύτεκνων οικογενειών στη χώρα μας,παρόλο που δεν έχουμε ακριβή στοιχεία γι' αυτό.Διασταυρώνοντας όμως την γενική υπογεννητικότητα στον πληθυσμό με το συνεχώς μειωμένο αριθμό των πολύτεκνων νοικοκυριών,το ποσοστό των πολύτεκνων οικογενειών.Αυτά είναι και τα μεγέθη που παρουσίασαν οι πολύτεκνες οικογένειες στην παρούσα έρευνα.

Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό (43%)εργαζομένων μητέρων ανηλίκων παιδιών με μόνιμη απασχόληση πριν και μετά την τεκνογονία,έχουν αποκτήσει όσα παιδιά ήθελαν και θεωρούν ότι η εργασία της μητέρας δεν αποτελεί εμπόδιο για την απόκτηση του επιθυμητού αριθμού παιδιών.

Η εργασία των μητέρων που βρίσκονται στην αναπαραγωγική ηλικία από μόνη της δεν φαίνεται να μπορεί να εκτιμηθεί και μάλιστα μονοδιάστατα ως ο αιτιολογικός παράγοντας για την μείωση ή την αύξηση του αριθμού των παιδιών ανά οικογένεια.

Χρειάζεται να συνεκτιμηθούν κι άλλοι παράγοντες,οι οποίοι μπορεί να επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα αυτή τη διμερή σχέση.Παράγοντες που επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην προσφορά εργασίας της μητέρας,επιδρούν θετικά ή αρνητικά στο μέγεθος της οικογένειας (Κ.Βελέντζας,1994,σελ.117-133).Το υψηλό ποσοστό των μητέρων που βρίσκουν τη διμερή σχέση αρνητική και το υψηλό ποσοστό των εργαζομένων μητέρων, που ενώ θα ήθελαν μεγαλύτερο αριθμό παιδιών, αποφεύγουν να τεκνοποιήσουν μη μπορώντας να ξεπεράσουν όπως αυτομολογούν:

- Το φόβο τους για τη ποιοτικά σωστή φύλαξη των παιδιών τους.
- Την αβεβαιότητα που προκαλεί η μέτρια ως κακή οικονομική κατάσταση της οικογένειας.
- Την ανασφάλεια από την απουσία ενός στηρικτικού ρόλου του συντρόφου τους στις εργασίες της οικογένειας.
- Την πεποίθησή τους ότι οι μέχρι τώρα παροχές της Πολιτείας για την προστασία τους (ως μητέρας και ως εργαζόμενης) δεν είναι ουσιαστικά βοηθητικές και δεν αποτελούν κίνητρο για να κάνουν περισσότερα παιδιά.

«Η γονιμότητα και η επαγγελματική απασχόληση είναι αλληλένδετες και θεωρούνται ως λογικές αποφάσεις, που προσδιορίζονται από το οικονομικό κόστος και τα οφέλη» Χ.Συμεωνίδου κ.α

Οι 214 (74,5%) μητέρες που εμπιστεύονται τα παιδιά τους σε «άλλα χέρια», δηλώνουν λίγο ή καθόλου ευχαριστημένες, ενώ υπάρχει στατιστική συνάφεια με τον φόβο τους να αποτύχουν στον μητρικό τους ρόλο και με την έμπρακτη απογόητευσή τους από την αποδοτικότητα των παρεχομένων υπηρεσιών φύλαξης των παιδιών στο δήμο.

Σχετικά με τα μέτρα φύλαξης των παιδιών που υιοθετούν οι εργαζόμενες μητέρες στην Ελευσίνα,το πρώτο

μέτρο φύλαξης των παιδιών είναι συγγενικά πρόσωπα μέσα ή έξω από το σπίτι, ενώ μόνο το ¼ των μητέρων χρησιμοποιεί κάποιον από τους πέντε Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς, οι οποίοι έχουν ακόμη κενές θέσεις και μπορούν να καλύψουν μεγαλύτερη ζήτηση. Αντίθετα, στη Νέα Ιωνία ο μισός πληθυσμός των εργαζομένων μητέρων χρησιμοποιεί τους οκτώ Δημοτικούς Παιδικούς Σταθμούς, οι οποίοι έχουν ήδη 100% πληρότητα και υπάρχει ζήτηση για περισσότερες θέσεις, που όμως δεν προσφέρονται. Δηλαδή οι υπάρχουσες υπηρεσίες δεν επαρκούν.

Οι μητέρες και των δύο δήμων δηλώνουν σε μεγάλη πλειοψηφία σοβαρές επιφυλάξεις και παράπονα για την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών φύλαξης των παιδιών τους στο δήμο ή από τον Δήμο, δεν έχουν συνεργαστεί ικανοποιητικά με αυτές τις υπηρεσίες ή στην χειρότερη περίπτωση αγνοούν την ύπαρξη τους (28%). Τα ευρήματα αυτά συμφωνούν με αντίστοιχα από την διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία, όπου φαίνεται ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα των εργαζομένων γονέων είναι η διάθεση ικανοποιητικά οργανωμένων υπηρεσιών φύλαξης των παιδιών τους.

Τα δύο υπό εξέταση φαινόμενα είναι πολύπλοκα και επηρεάζονται από πολλούς ποσοτικούς και ποιοτικούς συντελεστές, ώστε η περαιτέρω πολυδιάστατη έρευνα της διμερούς αιτιώδους συνάφειας να θεωρείται απαραίτητη. Για παράδειγμα, πόσο επηρεάζει το ιδεολογικό υπόβαθρο των σημερινών ζευγαριών την αύξηση ή μείωση του επιθυμητού αριθμού των παιδιών έναντι της μητρικής απασχόλησης; Όταν μάλιστα η γυναικεία απασχόληση θεωρείται πλέον αδήριτη ανάγκη και πραγματικότητα για τις περισσότερες Ελληνίδες και για την πλειοψηφία των ελληνικών οικογενειών.

Από τα προηγούμενα αναφέρονται επίσης δύο ζητήματα, που θα άξιζε να απασχολήσουν τους σχεδιαστές της Κοινωνικής Πολιτικής για την ελληνική οικογένεια του 2.000 μ.χ.

Η επάρκεια της σημερινής πολιτικής που αφορά: α) το οικογενειακό εισόδημα, β) το κόστος των παιδιών, γ) τις ρυθμίσεις στήριξης των εργαζομένων μητέρων με ανήλικα παιδιά στην μητρική τους αποστολή και στην αγορά εργασίας, δ) τις υπηρεσίες παιδικής προστασίας και στήριξης της εργαζόμενης μητέρας στο τοπικό επίπεδο, το οποίο πρέπει να είναι ο φυσικός χώρος λειτουργίας τους.

Η αποτελεσματικότητα της διάδοσης των πληροφορικών και των μηχανισμών ενημέρωσης του δημότη-πολίτη από την Τοπική Αρχή για τις διαθέσιμες παροχές παιδικής φύλαξης και βοήθειας της οικογένειας στην κοινότητα.